

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2026. № 4.

ISSN 2307-2156



Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2026.4.24>

УДК 351.86:005.334 (477)

Т. І. Школик,

аспірант кафедри теоретичної та прикладної економіки,

Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID ID: [https:// orcid.org/0009-0003-7970-8705](https://orcid.org/0009-0003-7970-8705)

Б. І. Іличок,

к. е. н., доцент, доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки,

Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID ID: [https:// orcid.org/0000-0001-8900-7361](https://orcid.org/0000-0001-8900-7361)

А. С. Мармуляк,

док. філософії, ст. викладач кафедри іноземних мов та перекладознавства,

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

ORCID ID: [https:// orcid.org/0000-0002-7526-5850](https://orcid.org/0000-0002-7526-5850)

МОСКОВИТСЬКІ ГІБРИДНІ ІНСТРУМЕНТИ ВПЛИВУ НА АРХІТЕКТУРУ ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ У ЄВРОПІ

T. Shkolyk,

Postgraduate Student, Lviv Polytechnic National University

B. Ilychok,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor,

Lviv Polytechnic National University

A. Marmuluak,

Doctor of Philosophy, Lviv State University of Life Safety

MOSCOWITE'S HYBRID INSTRUMENTS INFLUENCE ON THE GLOBAL SECURITY ARCHITECTURE IN EUROPE

Метою статті є комплексний аналіз феномену «рашизму» як сучасної форми гібридної агресії московії та визначення його впливу на формування архітектури глобальної небезпеки як для України, так і для Європи в цілому.

Досягнення поставленої мети передбачає дослідження змісту та особливостей доктринальних і стратегічних документів московії у сфері національної безпеки, виявлення їх ключових положень та оцінку їх практичного значення для реалізації агресивної політики. Зокрема, вже від 2014 року у воєнній доктрині московії Україна визначена як зона можливих і допустимих воєнних дій.

Окрему увагу приділено аналізу інформаційно-психологічних інструментів ведення гібридної війни. Зокрема використанню цифрових платформ як засобу впливу на суспільну свідомість, дестабілізації політичної ситуації та підриву державної безпеки.

У результаті дослідження науково обґрунтовуються сучасні загрози з боку московії та визначається їх місце у системі міжнародної безпеки.

The aim of the article is a comprehensive analysis of the phenomenon of “rashysm” as a modern form of moscowite’s hybrid aggression and determining its impact on the formation of the architecture of global danger for both Ukraine and Europe as a whole.

Achieving this goal involves studying the content and features of moscowite’s doctrinal and strategic documents in the field of national security, identifying their key provisions and assessing their practical significance for the implementation of aggressive policy. In particular, since 2014, Ukraine has been defined in moscowite’s military doctrine as a zone of possible and permissible military actions.

A characteristic feature of these processes is that moscowite’s aggression goes beyond the boundaries of traditional military confrontation. Moscowite’s modern aggression has features of a systemic nature, covering all areas of the functioning of states and societies. This concerns the use of information and psychological operations, disinformation and digital platforms. Such aggressive behavior of moscowite’s creates new risks for both national and regional security, primarily for European countries.

Special attention is paid to the analysis of information and psychological tools for conducting hybrid warfare. In particular, the use of digital platforms as a means of influencing public consciousness, destabilizing the political situation and undermining state security.

As a result of the study, it was established that moscowite's hybrid instruments of influence pose a systemic and multidimensional threat to the architecture of global security in Europe. Their use covers a wide range of means, from information and psychological operations and cyber threats to economic pressure and political destabilization. This creates the prerequisites for moscowite's to achieve strategic goals without a formal declaration of war. The key feature of such instruments is their adaptability, covert nature and ability to integrate into the internal processes of states, weakening institutional stability and undermining trust in democratic institutions. It has been established that effective counteraction to hybrid threats requires a comprehensive approach, which involves strengthening information security, increasing the level of critical thinking in society and coordinating efforts at the interstate level. Thus, further improvement of collective security mechanisms and the development of sustainable institutions are the determining conditions for neutralizing the destructive impact of hybrid strategies in the European security space.

As a result of the study, modern threats from moscowite's are scientifically substantiated and their place in the international security system is determined.

Ключові слова: безпека; гібридна війна; національні інтереси; стратегія національної безпеки; нормативно-правові акти.

Keywords: security; hybrid war; national interests; national security strategy; regulatory legal acts.

Постановка проблеми. В умовах трансформації сучасного безпекового середовища Європи особливої актуальності набуває проблема розвитку нових загроз, пов'язаних із гібридною агресією московії та поширенням ідеології «рашизму». Сучасна система міжнародної безпеки, що була сформована після Другої світової війни, на даний час зазнає суттєвих змін під впливом комплексних викликів, що поєднують воєнні, інформаційні, економічні та політичні інструменти впливу.

Особливістю цих процесів є те, що агресія московії виходить за межі традиційного воєнного протистояння. Сучасна агресія московії набуває системного характеру, охоплюючи всі сфери функціонування держав і суспільств. Зокрема, використання інформаційно-психологічних операцій,

дезінформації та цифрових платформ створює нові ризики як для національної, так і для регіональної безпеки.

У цьому контексті Україна виступає ключовим елементом європейської безпекової архітектури, а дослідження факторів, що формують сучасні загрози, є важливим як з теоретичного, так і з практичного погляду.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, формулювання цілей статті. Незважаючи на значну кількість наукових досліджень у сфері міжнародної безпеки та гібридних конфліктів, низка аспектів залишається недостатньо вивченою. Зокрема, потребує глибшого аналізу роль доктринальних і стратегічних документів московії як інструменту формування довгострокової агресивної політики, а також їх вплив на безпекове середовище Європи та України.

Окремої уваги заслуговує проблема використання сучасних цифрових платформ, зокрема месенджерів, як засобу ведення гібридної війни, включаючи інформаційно-психологічні операції, вербування агентури та дестабілізацію суспільства.

Таким чином, недостатня дослідженість взаємозв'язку між стратегічними намірами агресора, їх нормативним закріпленням та практичною реалізацією вимагає ґрунтовного комплексного наукового аналізу. Це зумовлює необхідність формулювання цілей статті, спрямованих на системне вивчення зазначених процесів.

Методи дослідження. У статті здійснено аналіз наукової літератури, нормативно-правових джерел, які розкривають суть безпекових ризиків законодавчої бази публічного управління сектором безпеки і оборони московії. При проведенні дослідження використано історико-правовий, порівняльний та формально-юридичний методи та метод моделювання. Дослідження зосереджене на вивченні нормативно-правової бази управління сектором безпеки і оборони московії, виявленні чинників, які радикально впливають на її стан та пошуку шляхів гальмування повторення виявлених загроз в майбутньому.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих результатів. В умовах нестабільного безпекового середовища Європи, московія бажає зруйнувати архітектуру глобальної безпеки та знищити інститути європейської безпеки, що були сформовані після Другої світової війни. За таких обставин міжнародна спільнота зіштовхнулася з якісно-ною формою воєнної агресії – «рашизмом» двадцять першого століття, як складової гібридної війни московії в Європі.

Вже п'ятий рік тривають повномасштабні бойові дії, пов'язані із відбиттям збройної агресії московії та захистом територіальної цілісності й конституційного ладу України. Агресор переслідує стратегічну ціль, яка полягає у розвалі єдності колективного Заходу в питаннях єдиного економічного простору, знищення торгових шляхів для ряду Європейських держав та розвал безпекових союзів, що супроводжується захопленням території України.

На розвалинах радянської моделі державного управління сучасна московія на даний час закладає фундамент свого рашизму та агресії в напрямку Європи з перспективою до 2050 року. Це підтверджується їхніми доктринальними та стратегічними документами довгострокового планування державного управління у сфері національної безпеки. Саме з цієї причини зміна вищого політичного керівництва чи зміщення президента та правління цієї держави – не призведуть до зміни вектору агресивної політики по відношенню до країн колективного Заходу із одночасним поєднанням вчинення воєнних злочинів, масштабних дезінформаційних та інформаційно-психологічних операцій на шкоду європейській безпековій кон'юктурі.

В московії на стратегічному рівні відбулись гібридні шизофренічні зміни в світогляді щодо системи національної безпеки, де вона себе виставляє в ролі жертви міфічного зазіхання Заходу на її нацбезпеку, а власні воєнні та військово-політичні злочини нівелює:

- згідно воєнної доктрини московії, затвердженої указом президента московії від 25.12.2014 №Пр-2976, до основних зовнішніх воєнних

загроз віднесено процес нарощування силового потенціалу НАТО та наділенням його глобальними функціями [1];

- згідно стратегії національної безпеки московії, затвердженої указом президента московії від 02.07.2021 №400, країни Заходу мають стійкі наміри зберегти свою гегемонію, а на фоні кризи західної ліберальної моделі робляться спроби цілеспрямованого розмивання традиційних цінностей, спотворення світової історії, перегляду поглядів на роль і місце московії в ній, реабілітації фашизму, розпалювання міжнаціональних та міжконфесійних конфліктів[3], що по замовчуванню, на думку москвитів, ставить країни Європи в ряд із стійкими загрозами;
- згідно морської доктрини московії, затвердженої указом президента московії від 31.07.2022 №512, однією із загроз національній безпеці визначено т.зв. просування воєнної інфраструктури НАТО в акваторіях морів, а Чорноморські та Балтійські проливи визначені як важливі райони (зони) забезпечення національних інтересів московії в Світовому океані[2];
- відповідно до стратегії розвитку Військово-морського флоту московії до 2050 року, затвердженої 30.05.2025, планується проведення глобальної модернізації військового флоту московії, що, на думку москвитів, дозволить перевершити флот іноземних держав, а також розглянуто декілька варіантів ймовірного виникнення та характеру збройних конфліктів на морі [4].

Очевидно, що московія зі своєю терористичною ідеологією «рашизму» по замовчуванню є основним та ключовим фактором впливу на безпекове середовище України в майбутньому. Відповідно, процес забезпечення функціонування режиму захищеності національних інтересів від реальних та потенційних загроз на пряму залежить від планів московії щодо України. Ці плани частково проглядаються у їх доктринальних та стратегічних документах у сфері національної безпеки (див. Табл. 1).

**Таблиця 1. Особливості доктринальних та стратегічних документів
московії у сфері національної безпеки, як фактори архітектури
глобальної небезпеки**

Документи московії	Ключові положення та особливості	Загрози для України
Воєнна доктрина (2014)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розширене трактування воєнних загроз, включно з політико-інформаційними чинниками. 2. Визначення НАТО як основного джерела зовнішніх воєнних загроз. 3. Допущення застосування ядерної зброї у разі агресії проти московії, яка створить загрози існуванню держави. 4. Орієнтація на асиметричні та гібридні методи ведення війни. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Україна прямо не названа ворогом, але події 2014 року стали каталізатором оновлення доктрини. 2. Україна розглядається як територія, через яку нібито відбувається розширення НАТО та «військова загроза» московії. 3. Легітимізується застосування сили для «захисту громадян московії і співвітчизників» за кордоном. 4. Україна де-факто визначена як зона можливих і допустимих воєнних дій.
Доктрина інформаційної безпеки (2016)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Інформаційна сфера як поле міждержавного протистояння. 2. Протидія «іноземному впливу» 3. Легітимація контролю над ЗМІ та Інтернетом. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Україна розглядається платформою для ПСО та ІТВ на інф. інфраструктуру. 2. Зарубіжний медіапростір — ціль для дезінформації, пропаганди та нарощення московитських наративів.
Стратегія національної безпеки (2021)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ідеологізація безпеки (захист «традиційних цінностей») 2. Конфронтаційна модель відносин із Заходом. 3. Стратегічне протистояння з США та їх союзниками. 4. НАТО як основне джерело небезпеки для стабільності в Євразії. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Україна подається як держава, що «вийшла з орбіти московії». 2. Європейський вибір - загроза безпеці московії. 3. Україна — ідеологічний виклик моделі державності московії. 4. Діяльність України трактується як ріст геополітичної нестабільності та конфліктності, посилення міждержавних непорозумінь, які супроводжуються військовими загрозами.
Морська доктрина (2022)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Пріоритет: Арктика, Атлантичний океан, Чорне, Азовське, Середземне та Балтійське моря. 2. Військово-морське протистояння з НАТО. 3. Розвиток ВМБ за межами московії. 4. Міфічне просування НАТО – ключова загроза. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Україна – загроза для домінування московії в Чорному морі. 2. Мета московії - повний контроль над українським узбережжям і морськими шляхами. 3. Україна - партнер НАТО, що обмежує свободу дій ВМФ московії. 4. Україна та НАТО — перешкоди морській гегемонії московії.

Продовження таблиці 1.

<p>Концепція зовнішньої політики (2023)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Системне протистояння із НАТО та Заходом. 2. Орієнтація на Китай і країни «глобального Півдня». 3. Багатополярність як стратегічна мета. 4. Більшість держав Європи розглядаються як джерела загроз. 5. Сформовано нове бачення побудови відносин з Європою з позиції сили та агресора. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Україна фактично позбавляється суб'єктності, розглядається як інструмент США і НАТО 2. Війна в Україні трактується як захист життєво – важливих інтересів. 3. Пострадянський простір, включно з Україною, визначений як зона привілейованих інтересів московії
<p>Основи державної політики москвії у сфері ядерного стримування Ядерна доктрина (2024)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розширення підстав для ядерного застосування. 2. Можливість відповіді на неядерну агресію проти москвії та її союзників. 3. Ядерна зброя як ключовий елемент стримування агресії. 4. Агресія будь-якої держави зі складу військової коаліції (блоку, союзу) проти розглядається як агресія цієї коаліції (блоку, союзу) загалом. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Допускається застосування у відповідь на неядерні загрози для москвії та білорусі, що актуалізується війною проти України 2. Україна — фактор ризику стратегічної ескалації. 3. Агресія з боку будь-якої неядерної держави (ототожнення з Україною) за участю або за підтримки ядерної держави розглядається як їхній спільний напад.
<p>Стратегія розвитку Військово-морського флоту до 2050 року (2025)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Глобальне військово-морське протистояння. 2. Проекція сили поза регіоном. 3. Проведення глобальної модернізації військового флоту москвії, яка дозволить перевершити флот іноземних держав. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Війна з Україною суттєво вплинула на бачення розвитку флоту 2. Україна — головний чинник переосмислення ролі Чорноморського флоту 3. Планування майбутніх конфліктів у регіоні здійснюється з урахуванням України

Джерело: сформовано на основі [1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10].

За своєю сутністю, дані документи фактично розкривають фактори архітектури глобальної небезпеки для України та Європи в цілому, оскільки московія, будучи агресором та державою терористом, цинічно робить із себе жертву та потерпілу сторону. Крім того, до актуальних зовнішніх московитських загроз, які мають суттєву вагу та вплив на європейське безпекове середовище доцільно віднести гібридну війну рашистів у формі проведення масштабних дезінформаційних інформаційно-психологічних операцій. Такі операції спричиняють політичну нестабільність, провокації та економічний тиск. Інформаційне поле для москвії вже давно стало не просто інструментом впливу на свідомість суспільства. Воно активно

використовується як інструмент вчинення злочинів проти державної безпеки інших країн.

Одним із таких інструментів є багатоплатформовий месенджер московитського походження «Телеграм» (Telegram), який засновано у 2013 році та активно використовується москвією для досягнення своїх злочинних цілей, спрямованих на завдання шкоди національній безпеці України через:

- дистанційне вербування громадян України з метою підбурювання до вчинення дій на шкоду суверенітету, територіальній цілісності та недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України, переходу на бік ворога в період збройного конфлікту, шпигунства, надання москвії допомоги в проведенні підривної діяльності проти України;
- дистанційне підбурювання громадян України до поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення військових формувань;
- дистанційне вербування громадян України з метою вчинення терактів;
- інші злочини в інформаційній сфері держави.

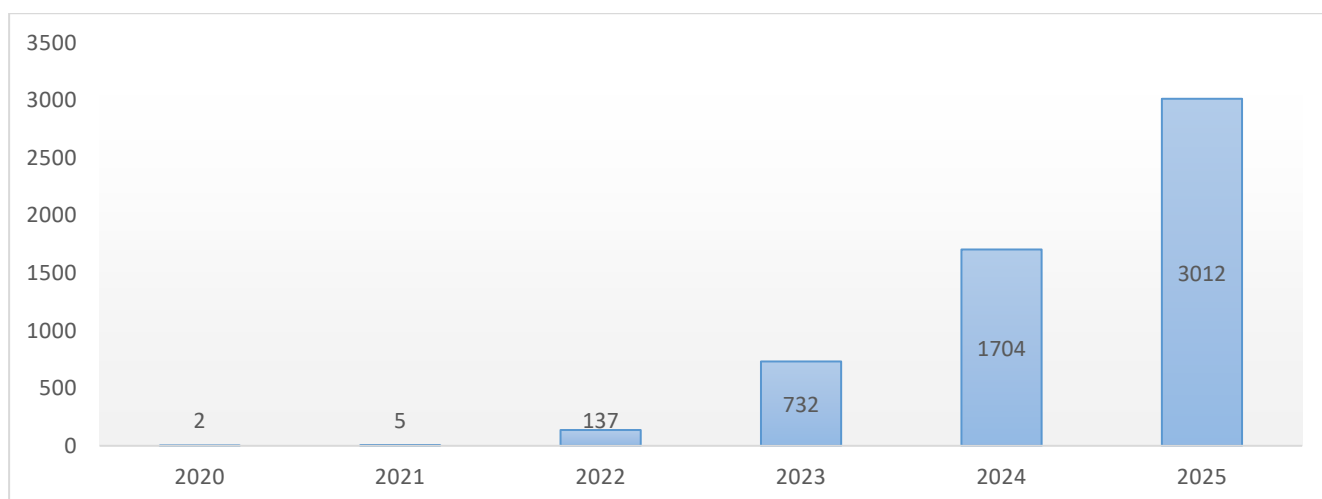


Рис. 1. Динаміка судових рішень за кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки із використанням месенджера «Телеграм»
Джерело: сформовано на основі [5].

Прогресивна динаміка кількості судових рішень за кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки в Україні із використанням месенджера «Телеграм» в ретроспективі 2021-2025 років дає дуже серйозний привід для роздумів Європейській спільноті, оскільки за статистикою станом на 2024 рік орієнтовна кількість користувачів даного мобільного застосунку на території країн Європи складає близько 270 млн.[6]. Враховувати дану кількість користувачів також важливо в контексті того, що «Телеграм» є прямим рупором рашистської пропаганди.

Отже, архітектура безпеки Європи вимагає негайних змін, адже московія готується до глобального протистояння із використанням усіх інструментів «сучасного воєнного агресора». Важливо усвідомити, що Європі не слід розраховувати на захист ООН та НАТО від посягань, впливів та гібридних атак московії, адже ці інституції практично вичерпали свою дієздатність для протидії «рашизму».

Планування сталого розвитку суверенних держав неможливо без гарантії безпеки у всіх сферах життєдіяльності. Україна на даний час є передовою державою у світі в боротьбі з рашистським агресором двадцять першого століття, який застосовує весь спектр гібридної агресії та весь арсенал сучасних видів озброєння на землі, на морі та в небі. Для Європи важливо негайно формувати нові безпекові союзи на противагу гібридному стратегічному баченню московії. Саме зараз такого союзу потребують Балтійські країни на чолі з Республікою Польща. У даному об'єднанні Україна може стати ключовим союзником з успішним учасним досвідом боротьби з рашизмом.

Висновки. Сучасна система міжнародної безпеки була сформована після Другої світової війни. На даний час діюча система міжнародної безпеки зазнає суттєвих змін під впливом комплексних викликів, що поєднують воєнні, інформаційні, економічні та політичні інструменти впливу московії. В умовах трансформації сучасного безпекового середовища Європи особливої

актуальності набуває проблема розвитку нових загроз, пов'язаних із гібридною агресією московії та поширенням нею ідеології «рашизму».

Характерною особливістю зазначених процесів є те, що агресія московії виходить за межі традиційного воєнного протистояння. Сучасна агресія московії має риси системного характеру, охоплюючи всі сфери функціонування держав і суспільств. Це стосується використання інформаційно-психологічних операцій, дезінформації та цифрових платформ. Така агресивна поведінка московії створює нові ризики як для національної, так і для регіональної безпеки, в першу чергу для країн Європи.

У підсумку проведеного дослідження встановлено, що московитські гібридні інструменти впливу становлять системну та багатовимірну загрозу архітектурі глобальної безпеки у Європі. Їх застосування охоплює широкий спектр засобів — від інформаційно-психологічних операцій і кіберзагроз до економічного тиску та політичної дестабілізації. Це створює московії передумови для досягнення стратегічних цілей без формального оголошення війни. Ключовою особливістю таких інструментів є їх адаптивність, прихований характер і здатність інтегруватися у внутрішні процеси держав, послаблюючи інституційну стійкість та підриваючи довіру до демократичних інститутів.

Встановлено, що ефективна протидія гібридним загрозам потребує комплексного підходу, який передбачає зміцнення інформаційної безпеки, підвищення рівня критичного мислення суспільства та координацію зусиль на міждержавному рівні. Таким чином, подальше вдосконалення механізмів колективної безпеки та розбудова стійких інституцій виступають визначальними умовами нейтралізації деструктивного впливу гібридних стратегій у європейському безпековому просторі.

За існуючих обставин Україна стала ключовим елементом європейської безпекової архітектури. Відповідно, дослідження стратегічних факторів, що формують сучасні загрози як для України, так і для країн Європи, є важливим як з теоретичного, так і з практичного погляду.

Перспективним напрямом подальших досліджень є розробка комплексної системи державного реагування на загрози національній безпеці України.

Література

1. Воєнна доктрина московії: затв. Указом Президента московії від 25.12.2014. № 683. URL.: <http://www.scrf.gov.ru/security/military/document129/> (дата звернення: 04.04.2026).
2. Морська доктрина московії: затв. Указом Президента московії від 31.07.2022. № 512. URL.: https://www.mid.ru/ru/foreign_policy/official_documents/1688734/ (дата звернення: 04.04.2026).
3. Стратегія національної безпеки московії: затв. Указом Президента московії від 02.07.2021. № 400. URL.: <http://www.scrf.gov.ru/security/docs/document133/> (дата звернення: 04.04.2026).
4. Інтернет – видання ТАСС: пєсков: сенс Стратегії розвитку ВМФ московії – у вдосконаленні флоту. – 09.06.2025. URL.: <https://tass.ru/politika/24175135> (дата звернення: 04.04.2026).
5. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL.: <https://reyestr.court.gov.ua/> (дата звернення: 04.04.2026).
6. Інтернет – видання Аналітичний портал «Слово і діло»: Скільки користувачів у Telegram у світі та наскільки він популярний у порівнянні з іншими месенджерами. 30.04.2024. URL.: <https://www.slovoidilo.ua/2024/04/30/infografika/suspilstvo/skilky-korystuvachiv-telegram-sviti-ta-skilky-vin-populyarnyj-porivnyanni-inshymu-mesendzheramy> (дата звернення: 04.04.2026).
7. Доктрина інформаційної безпеки московії: затв. Указом Президента московії від 05.12.2016 № 646. URL.: <http://kremlin.ru/acts/bank/41460/page/1> (дата звернення: 04.04.2026).
8. Основи державної політики московії у сфері ядерного стримування - москва: МЗС рф, 2024. URL.:

https://mid.ru/ru/foreign_policy/international_safety/disarmament/1434131/ (Дата звернення: 04.04.2026).

9. Концепція зовнішньої політики московії: затверджена Указом президента московії від 31.03.2023. URL.: <https://www.mid.ru/ru/detail-material-page/1860586/?lang=ru&ysclid=loylgyi3ml829258350> (дата звернення: 04.04.2026).

10. Про стратегію розвитку Військово-морського флоту на період до 2050 року. 11.04.2025. Санкт-Петербург. URL.: <http://kremlin.ru/events/president/news/76673> (дата звернення: 04.04.2026).

References

1. President of Russia (2014), “Military Doctrine of Russia”, available at: <http://www.scrf.gov.ru/security/military/document129/> (Accessed 4 Apr 2026).

2. President of Russia (2022), “Maritime Doctrine of Russia”, available at: https://www.mid.ru/ru/foreign_policy/official_documents/1688734/ (Accessed 4 Apr 2026).

3. President of Russia (2021), “National Security Strategy of Russia”, available at: <http://www.scrf.gov.ru/security/docs/document133/> (Accessed 4 Apr 2026).

4. TASS (2025), “Peskov: The meaning of the Strategy for the Development of the Navy of Russia is in improving the fleet”, available at: <https://tass.ru/politika/24175135> (Accessed 4 Apr 2026).

5. Unified State Register of Court Decisions (2026), available at: <https://reyestr.court.gov.ua/> (Accessed 4 Apr 2026).

6. Slovo i dilo (2024): “How many users does Telegram have in the world and how popular is it compared to other messengers”, available at: <https://www.slovoidilo.ua/2024/04/30/infografika/suspilstvo/skilky-korystuvachiv-telegram-sviti-ta-skilky-vin-populyarnyj-porivnyanni-inshymy-mesendzheramy> (Accessed 4 Apr 2026).

7. President of Russia (2016), “Information Security Doctrine of Russia”, available at: <http://kremlin.ru/acts/bank/41460/page/1> (Accessed 4 Apr 2026).

8. Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation (2024), “Fundamentals of Russia's state policy in the field of nuclear deterrence”, available at: https://mid.ru/ru/foreign_policy/international_safety/disarmament/1434131/ (Accessed 4 Apr 2026).

9. President of Russia (2023), “The concept of Russian foreign policy”, available at: <https://www.mid.ru/ru/detail-material-page/1860586/?lang=ru&ysclid=loylgyi3ml829258350> (Accessed 4 Apr 2026).

10. President of Russia (2025), “On the development strategy of the Navy for the period until 2050”, available at: <http://kremlin.ru/events/president/news/76673> (Accessed 4 Apr 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 14.04.26

Прорецензовано / Revised: 20.04.26

Схвалено до друку / Accepted: 23.04.26